

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут менеджменту, адміністрування та права

***Економічні проблеми розвитку
аграрного виробництва в регіоні***

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ

Випуск 13

Частина 1

***Присвячується 30-річчю Вінницького національного
аграрного університету***

Вінниця–2012

УДК 332:338.432

ББК 65.9 (4УКР) 32 + 65.049 (4УКР)

Е-45

Економічні проблеми розвитку аграрного виробництва в регіоні. / Збірник наукових праць студентів / Редколегія: Мазур А.Г., Колесов О.С. та інші. – Вінниця, 2012. – Випуск 13. (Ч.1) – 119 с.

У збірнику висвітлено актуальні проблеми розвитку економіки аграрного сектору регіонів України.

Присвячується 30-річчю Вінницького національного аграрного університету.

Друкується за рекомендацією Вченої ради Навчально-наукового інституту менеджменту, адміністрування та права Вінницького національного аграрного університету. Протокол №8 від 24 лютого 2012 року.

Редакційна колегія:

Мазур А.Г., д.е.н., професор, ВНАУ;

Колесов О.С., к.е.н., доцент - відповідальний секретар, ВНАУ;

Прутська О.О., д.е.н., професор, ВНАУ;

Лисогор В.М., д.т.н., професор, ВНАУ;

Козловський С.В., д.е.н., професор ВНАУ;

Ціхановська В.М., к.е.н., доцент, ВНАУ;

Кафлевська С.Г., к.е.н., доцент, ВНАУ;

Потапова Н.А., к.е.н., доцент, ВНАУ;

Мельничук О.Ф., к.ю.н., доцент, ВНАУ;

Мазур К.В., к.е.н., доцент, ВНАУ

З М І С Т

БІОЕНЕРГЕТИКА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	
Харчук А.І., Калетнік Г.М.	3
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ АПК	
Чорноус В.В., Мазур А.Г., Гонтарук Я.В.	5
МИСТЕЦТВО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ, ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ	
Козаренко Ю.В., Гонтарук Я.В.	8
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ РИНКУ БІОПАЛИВ В КОНТЕКСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Мазур О.В., Фіщук Б.П.	10
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Маланчук Я.А., Панасюк Т.Є., Скорук О.П.	13
ЕКОЛОГО - ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ	
Костик В.О., Фіщук Б.П.	15
ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ, ЇХ ОЗНАКИ ТА ВИДИ.	
Чорноус В.В., Красніцька Н.В.	18
ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ	
Чередник О.О., Табенська О.І.	20
РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В РЕГІОНІ	
Циба Т.І., Красняк О.П.	21
СХЕМА ДОКУМЕНТООБІГУ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДОКУМЕНТІВ	
Чорноус В.В., Полеся В.М.	23
ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	
Циба Т.І., Швець Т.І., Пронько Л.М.	25
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІОЕНЕРГЕТИКИ	
Харчук А.І., Калетнік Г.М., Скорук О.П.	28
ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	
Федик В.В., Березюк С.В.	31
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ	
Терещук Т.О., Скорук О.П.	34
КОНЦЕПЦІЇ СИТУАЦІЙНОГО ЛІДЕРСТВА	
Суківська В.Ю., Гонтарук Я.В.	36
СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ	
Стембловський Ю.В., Березюк С.В.	38
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ	
Циба Т.І., Крот Т.В., Пчелянська Г.О.	41
ЕФЕКТИВНІСТЬ БРЕНДИНГУ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ	
Янівська Д.О., Козловський С.В.	43
ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ	
Осипчук Т.П., Власенко І.В.	46
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Постоюк І.О., Скорук О.П.	48
МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ ХХ СТОЛІТТЯ	
Білик О.М., Колесов О.С., Гонтарук Я.В.	50
ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНУ	
Артемчук Н.А., Прутська О.О.	52
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ГАЛУЗІ БУРЯКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ	
Соловійова У.В., Мельничук К.С., Колесник Т.В.	54
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ	
Слосаренко А.В., Прилуцький А.М.	57
КОМУНІКАЦІЇ ДІЛОВИХ ПАРТНЕРІВ	
Кухар О.С., Мазур К.В., Гонтарук Я.В.	59
ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	
Швець А.Г., Потапова Н.А.	61
РОЛЬ БАНКІВ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ	
Фаюра Н.Д., Постоюк І.О.	63

АНАЛІЗ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ Павлюк Д.Є., Голишевська Л.В.	66
ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ Орішена С.В., Шевчук О.Д.	68
ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ Швець А.Г., Подолянчук О.А.	71
ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ФІРМИ Мороз В.В., Власенко І.В.	73
«ПАБЛІК РИЛЕЙШІЗ» В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА Онофрійчук І.С., Мамалига С.В.	75
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ Причепя Г.В., Подолянчук О.А.	77
МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ Чорноус В.В., Кухар О.С.	79
ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В ФРН Савчук М.О., Скорук О.П.	81
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ФІРМИ Кулик І.О., Власенко І.В.	83
АГРАРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ Й ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ Кукурузяк К. Кубай О.Г.	86
ІННОВАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ СОЛОМИ Костик В.О., Скорук О.П.	88
ФІНАНСИ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ Коліжук М.В., Березюк С.В.	90
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ Клибанівська І.Я., Березюк С.В.	93
ДЕФЦИТ БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМЕНШЕННЯ Гошовська Т.І., Березюк С.В.	95
ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ, ЯКІ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ Кулик О.М., Коваль Н.І.	97
ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ Загородня О., Гуцаленко Л.В.	99
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА І СПОЖИВАННЯ БІОДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА В УКРАЇНІ Причепя Г.В., Скорук О.П.	101
СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА В УКРАЇНІ Долгіх К.І., Мамалига С.В.	104
ФУНКЦІЇ І ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ Дерун О.І., Кубай О.Г.	105
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ Демидаш Л.С., Голишевська Л.В.	108
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ Гудзь Г.М., Кафлевська С.Г.	110
ПРОБЛЕМА «СМИСЛУ ЖИТТЯ» У КОНТЕКСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ Герасимчук О.М., Герасимова І.Г.	113
ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ Демидаш Л.С., Волонтир Л.О.	115

УДК 330.341.1:620.952

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ

Постоюк І.О.

Скорук О.П.*, к.е.н., доцент

В статті проведено дослідження ролі біопалива в ринковій економіці України, висвітлено тенденції та проблеми інноваційного забезпечення виробництва біопалива.

Ключові слова: Біологічне паливо, тверде біопаливо, етанол, вуглеводне паливо, біогаз, біодизель, біоетанол.

Постановка проблеми. Сьогодні особливо актуальним постає питання освоєння альтернативних відновлюваних джерел енергії. Найперспективнішим нетрадиційним джерелом енергії є рослинні і тваринні жири, які можуть бути використані для виробництва біологічного палива. Особливе місце в розвитку промисловості України посідає впровадження інноваційної технології виробництва біопалива і вискоєфективного для його виготовлення обладнання.

Останні десятиліття позначилися в світовій економіці ще й посиленням розриву між інтенсивним збільшенням попиту на нафту та подальшим зменшенням її запасів. Подолання цієї проблеми можливе тільки на основі впровадження новітніх рішень. Україна внаслідок її переваг у рослинництві може зменшити залежність національного господарства від імпортованих вуглеводнів запровадженням інновацій з виробництва біопалива.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою формування ринку біопалива в Україні та його інноваційного забезпечення виробництва займається багато вчених-економістів. Серед них можна виділити такі як: Габрель М.С., Кучеренко Р.А., Вакуленко І.А., Лук'янихіна О.А., Миськів Л.П., Скрипниченко В.А. та багато інших.

Ціль статті. Метою статті є визначення ролі біопалива в сучасному розвитку економіки та його інноваційних складових.

Виклад основного матеріалу. Зростаюча роль біопалива в енергетичному балансі України зумовила розробку Закону України "Про альтернативні види рідкого та твердого палива" від 14 січня 2000 р. № 1391-ХІV, який визначив правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва і споживання альтернативних видів рідкого та твердого палива: біогазу, біодизелю, біоетанолу [6, с.1].

Проблема енергетичної залежності для України з кожним роком стає все гострішою. Справа тут не лише в економічних причинах. Політичні перипетії також накладають свій відбиток, причому не лише в аспекті невизначеності ціни на природний газ, а також у питанні визначення плати за нього на основі різних критеріїв для підприємств та населення. З економічного боку проблема очевидна, про що все частіше говориться в наукових та політичних колах та під час суспільних обговорень. Застарілі технології та обладнання, що значною мірою залишилися ще з часів Радянського Союзу, оновлюються неналежним чином упродовж усього періоду української незалежності. Висока ціна на сучасне технологічне обладнання створює суттєві перепони для організації нових виробництв на принципі високої ефективності та екологічної безпечності. Конструкція багатьох цехів на великих промислових підприємствах, будівництво яких відбувалося у часи активного нарощування промислової потужності СРСР, спричиняють величезні втрати тепла в опалювальний період, що призводить до непомірних та невиправданих за сучасними мірками витрат. Окрім того, застаріле обладнання і, як правило, технологія не відповідає сучасним екологічним вимогам. Відтак можна говорити про необхідність оновлення основних фондів та впровадження нових технологічних рішень всюди, де це можливо, що має призвести до скорочення витрат енергії у виробничому процесі та зменшенні екодеструктивного впливу на навколишнє природне середовище [5, с.2].

Аналіз виробництва твердого біопалива за 2009-2010 рр. показує, що обсяг виробництва гранул та брикетів в Україну за 2010 р. становив 290,0 тис. т, а за 2009 р. – 263,2 тис. т. Основу виробництва створюють гранули з лушпиння і деревини, а також деревні брикети, що становлять 92 % від усього виробництва. Загалом, внутрішній ринок спожив у 2010 р. 28,4 тис. т твердого біопалива, що становив 9,7 % від усього виробленого обсягу. Як бачимо, галузь виробництва твердого біопалива є експортноорієнтованою, зокрема більше ніж 90 % всього виробництва гранул і брикетів були експортовані до країн ЄС. Передусім, це викликано вигідною ціновою кон'юнктурою і відсутністю внутрішнього ринку споживання [1, с.128].

Відмітимо, що можливості виготовлення біологічного палива постійно зростають за рахунок знаходження нових технологічних рішень. Існує широкий вибір технологічних можливостей для застосування альтернативної енергії для забезпечення функціонування дрібних та середніх проектів, як виробничого, так і невиробничого призначення. Проте широке застосування вони мають, як правило, у розвинених країнах та місцях, де є проблематичним використання джерела енергії, що вважається традиційним.

Розглянемо приклади деяких інноваційних проектів щодо виробництва біопалива:

1. Виробництво альтернативного рідкого палива. Призначення - виробництво альтернативного рідкого вуглеводневого палива (суміш вуглеводнів, збагачених ароматичними вуглеводнями) з суміші рідких нафтопродуктів та біогенної сировини. В якості останньої можуть використовуватися торф або відходи

деревообробної промисловості, сільського господарства, харчової промисловості, побутові тощо. Технологія спрямована на заміщення дорогих викопних видів палива, її впровадження відповідає Енергетичній стратегії України на період до 2030 р.. Розробка даного проекту перебуває на стадії проведених досліджень та демонстрації переваг інноваційної технології.

2. Модельний ряд малогабаритних комплексів для безтемпературного виробництва біодизеля (БД) з будь-яких видів рослинних олій продуктивністю від 50 до 500 л/год. Метою інноваційного проекту є виробництво екологічно чистого, альтернативного нафтовому аналогу біопалива для потреб транспорту. Принцип роботи - кавітаційний, без нагрівання, що зменшує витрати електроенергії при експлуатації у чотири рази. Проект перебуває на стадії розробки робочої документації.

3. Замкнена система самозабезпечення окремо взятого сільськогосподарського підприємства цілорічними зеленими кормами для великої рогатої худоби; біодизелем; етанолом; паливними гранулами - на базі вирощування та переробки нових сортів високоврожайних, калорійних енергетичних рослин. Реалізація проекту дозволить вирішити весь комплекс енергетичних (біопаливо з власноруч вирощеної біомаси), сировинних (зелені корми) та соціальних (опалення індивідуальних будинків) питань у рамках одного господарства, що повинно дати цілковиту незалежність підприємства. [4, с.2].

Нажаль розробка даних проектів знаходиться або на стадії проведення досліджень і демонстрації переваг інноваційної технології, або на стадії розробки робочої документації.

Серед основних перешкод на шляху інноваційного розвитку економіки України називаються:

- недосконала, застаріла структура економіки;
- недостатнє фінансування інноваційної діяльності [2, с.86].

Але можемо відмітити і про позитивні моменти, так у нашій країні вже виконано значний обсяг робіт з розробки й впровадження технології виробництва аналога паливного етанолу - високооктанової кисневмісної добавки до бензину (ВКД), яку одержують біоконверсією вуглеводневмісної відновлюваної сировини. Зі збільшенням виробництва зерна в Україні та за умов його комплексної переробки за ефективними технологіями з одержанням сухої зернової барди, цілком економічно виготовляти ВКД із крохмалевмісної сировини. Крім того, враховуючи, що технічний спирт являє собою одне з джерел експорту, інноваційна технологія його виробництва сприятиме оздоровленню економіки України. Виробництво і реалізація тільки 100 тис. тонн технічного спирту забезпечить прибуток державі 22,2 млн. грн.

Слід підкреслити, що на початку 2011 року, такі організації, як лондонський фінансовий гігант *HSBC* і екологічна захисна група *Oceana*, яка знаходиться у Вашингтоні, округ Колумбія, визнали біопаливо важливим компонентом для усе стрімко зростаючої кількості транспорту, економічного зростання та охорони навколишнього середовища. Використане належним чином, біопаливо може максимізувати використання відходів сільського господарства, лісового господарства та відходів урбанізованого життя. Цей підхід може допомогти врятувати землі, які поглинають вуглець, а також інші критично важливі екологічні функції [7, с.4].

Висновки. Отже, можемо відмітити, що виробництво біопалива та розробка інноваційних проектів в даній сфері є вкрай важливою. За результатами статті видно, що Україна має власні інноваційні розробки з виробництва біопалива, але ситуацію ускладнює незавершеність цих інноваційних проектів, які знаходяться переважно на стадіях розробки робочої документації.

Також вагомою проблемою є низьке фінансування та підтримка з боку держави. Вирішення даних питань дасть можливість знизити енергозалежність Української економіки, та підняти її на вищий рівень розвитку серед інших країн.

Література

1. Габрель М.С. Виробництво твердого біопалива в Україні: стан та перспективи розвитку / М.С. Габрель // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.9. – С.126-131.
2. Інноваційна діяльність в Україні: Монографія / [Гуржій А.М., Каракай Ю.В., Петренко З.О., Вавіліна Н., Куранда Т.К.]. - К.: УкрІНТЕІ, 2006. - 152 с.
3. Каталог інноваційних технологій. За результатами всеукраїнського конкурсу інноваційних технологій / [за ред. д.т.н., член-кор. АПН України В.Д. Пархоменка]. - К. : УкрІНТЕІ, 2006. - 228с.
4. Кучеренко Р.А. Місце виробництва біопалива серед інноваційних проектів в Україні та їх державна підтримка. Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_141/09kra.pdf
5. Лук'янихіна О.А., Вакулєнко І.А. Визначення напрямків розвитку альтернативної енергетики у контексті виробництва біопалива. Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSU_ekon/2011_1/11loakvb.pdf
6. Миськів Л.П. Розвиток та виробництво альтернативних видів палива в Україні. Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_141/09mlp.pdf
7. Серія оригінальних перекладених матеріалів «Додатка» журналу *Nature* під назвою «Біопаливо». Режим доступу: http://nauka.in.ua/upload/Docs/Biofuels_ukr.pdf
8. Скрипниченко В.А. Інноваційні аспекти виробництва біопалива на Україні: стан, проблеми, перспективи. Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_142_1/09sva.pdf

The article analyzed the role of biofuels in the market economy of Ukraine, highlighting trends and challenges of biofuel innovation.